

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
22 päivänä marraskuuta 2001 *

Yhdistetyissä asioissa C-541/99 ja C-542/99,

jonka Giudice di pace di Viadana (Italia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Cape Snc

vastaan

Idealservice Srl (C-541/99)

ja

Idealservice MN RE Sas

vastaan

OMAI Srl (C-542/99)

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ennakkoratkaisun kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29) 2 artiklan b alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Macken (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Gulmann ja J.-P. Puissochet,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: osastopäällikkö D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Italian hallitus, asiamiehinään U. Leanza ja G. Castellani Pastoris, avustajanaan avvocato dello Stato D. Del Gaizo,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään S. Ortiz Vamonde,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään K. Rispal-Bellanger ja R. Loosli-Surrans,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään M. França ja P. Stancanelli,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Idealservice Srl:n, edustajanaan avvoatessa R. Chiericati, Italian hallituksen, asiamiehenään D. Del Gaizo, ja komission, asiamiehinään M. França ja P. Stancanelli, 17.5.2001 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.6.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Giudice di pace di Viadana on esittänyt 12.11.1999 tekemillään kahdella päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 31.12.1999, EY 234 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL L 95, s. 29; jäljempänä direktiivi) 2 artiklan b alakohdan tulkinnasta.

2 Nämä kysymykset on esitetty kahdessa asiassa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä Cape Snc (jäljempänä Cape) ja Idealservice Srl ja toisaalta Idealservice MN RE Sas ja OMAI Srl (jäljempänä OMAI) ja jotka koskevat sellaisten vakiosopimusten täytäntöönpanoa, joissa on oikeuspaikkalauseke, jonka mukaan Giudice di pace di Viadana on toimivaltainen tuomioistuin; Cape ja OMAI riitauttavat tämän oikeuspaikkalausekkeen direktiivin perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Direktiivin tarkoituksena on sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan lähentää jäsenvaltioiden elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten koh-
tuuttomia ehtoja koskevia lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

4 Direktiivin 2 artiklan b alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

— —

b) ’kuluttajalla’ jokaista luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin kattamia
sopimuksia tehdessään ei harjoita ammatti- tai liiketoimintaa.”

- 5 Direktiivin 2 artiklan c alakohdan mukaan elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan ”jokaista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tämän direktiivin kattamia sopimuksia tehdessään harjoittaa joko julkisen tai yksityisen alan ammattitai liiketoimintaa”.

Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä oleva asia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 6 Idealservice MN RE Sas ja Idealservice Srl (jäljempänä Idealservice) ovat tehneet OMAIn kanssa sopimuksen 14.9.1990 ja Capen kanssa sopimuksen 26.1.1996, ja nämä sopimukset koskevat juoma-automaattien toimittamista OMAille ja Capelle; nämä juoma-automaatit asennettiin näiden kahden yhtiön tiloihin yksinomaan niiden henkilökunnan käyttöön.
- 7 Cape ja OMAI ovat riitauttaneet sopimusten täytäntöönpanoa koskevan maksamääräyksen vedoten siihen, että Idealservicen sopimuksissa oleva oikeuspaikkalauseke on kohtuuton Italian siviililain 1469 a §:n 19 momentin perusteella ja näin ollen tehoton sopimuspuolten välillä saman lain 1469 d §:n perusteella.
- 8 Ennakkoratkaisukysymyksen esittänyt tuomioistuin katsoo, että sen toimivalta ratkaista riita-asia riippuu edellä mainittujen siviililain säännösten tulkinnasta, joilla direktiivi on täytäntöönpantu sanatarkasti. Erityisesti siviililain 1469 a §:n mukaiset elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan käsitteet vastaavat kirjaimellisesti direktiivin 2 artiklan mukaisia määritelmiä.

9 Idealservice väittää näissä kahdessa asiassa, että Capea ja OMAI:ta ei voida pitää kuluttajina direktiivin soveltamisen edellyttämällä tavalla. Se toteaa, että sen lisäksi, että kyseessä ovat yhtiöt eivätkä luonnolliset henkilöt, Cape ja OMAI harjoittivat nimittäin kansallisessa tuomioistuimessa kyseessä olevat sopimukset tehdessään yritystoimintaa.

10 Koska Giudice di pace di Viadana katsoo, että näiden kahden riita-asian ratkaisu riippuu direktiivin tulkinnasta, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, jotka on muotoiltu täysin samalla tavoin näissä kahdessa asiassa:

”1) Voidaanko kuluttajana pitää sellaista yritystoiminnan harjoittajaa, joka tekee varsinaista ammatti- tai liiketoimintaansa harjoittaessaan toisen yritystoiminnan harjoittajan kanssa viimeksi mainitun laatiman mallin mukaisen sopimuksen hankkiakseen yksinomaan oman henkilökuntansa käyttöön tarkoitetun sellaisen palvelun tai tavarun, joka ei millään tavalla liity sen harjoittamaan tavanomaiseen ammatti-, liike- tai yritystoimintaan? Voidaanko tällaisessa tilanteessa katsoa, että kyseisen henkilön toiminta ei liity sen harjoittamaan yritystoimintaan?”

2) Jos edellä esitettyyn kysymykseen vastataan myöntävästi, voidaanko kuluttajana pitää ketä tai mitä tahansa henkilöä tai yhteenliittymää silloin, kun sen toiminta ei liity sen harjoittamaan tavanomaiseen yritys-, ammatti- tai liiketoimintaan, vai tarkoitetaanko kuluttajan käsitteellä ainoastaan luonnollista henkilöä eikä mitään muita henkilöitä?”

3) Voidaanko yhtiötä pitää kuluttajana?”

- 11 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 17.1.2000 antamalla määräyksellä asiat C-541/99 ja C-542/99 yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys

- 12 Ennakkoratkaisukysymykset esittäneen tuomioistuimen toinen ja kolmas kysymys, joita on soveliasta tarkastella ensiksi, koskevat sitä, onko direktiivin 2 artiklan b alakohdassa määriteltyä kuluttajan käsitettä tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan yksinomaan luonnollisia henkilöitä.
- 13 Idealservice, Italian ja Ranskan hallitukset ja komissio väittävät, että kuluttajan käsitteellä tarkoitetaan yksinomaan luonnollisia henkilöitä.
- 14 Espanjan hallitus taas väittää, että vaikka yhteisön oikeudessa katsottaisiinkin, että oikeushenkilöt eivät lähtökohtaisesti ole direktiivissä tarkoitettuja kuluttajia, tämä ei kuitenkaan sulje pois tulkintaa, jonka mukaan oikeushenkilöitä voidaan pitää tällaisina kuluttajina. Espanjan ja Ranskan hallitukset väittävät, että direktiivissä tarkoitettu kuluttajan määritelmä ei sulje pois sitä, että jäsenvaltioiden kansallisissa direktiivin täytäntöönpanosäädöksissä kuluttajalla voidaan tarkoittaa yhtiötä.
- 15 Tältä osin on todettava, että direktiivin 2 artiklan b alakohdan mukaan kuluttajalla tarkoitetaan ”jokaista luonnollista henkilöä”, joka täyttää tässä säännöksessä säädetyt edellytykset, kun taas direktiivin 2 artiklan c alakohdassa elinkeinonharjoittaja määritellään viittaamalla sekä luonnollisiin henkilöihin että oikeushenkilöihin.

- 16 Direktiivin 2 artiklan sanamuodon perusteella on näin ollen selvää, että muuta kuin luonnollista henkilöä, joka tekee sopimuksen elinkeinonharjoittajan kanssa, ei voida katsoa tässä säännöksessä tarkoitetuksi kuluttajaksi.
- 17 Näin ollen toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2 artiklan b alakohdassa määriteltyä kuluttajan käsitettä on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan yksinomaan luonnollisia henkilöitä.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

- 18 Ensimmäiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata, kun otetaan huomioon toiseen ja kolmanteen kysymykseen annettu vastaus.

Oikeudenkäyntikulut

- 19 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Espanjan ja Ranskan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Giudice di pace de Viadanan 12.11.1999 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5 päivänä huhtikuuta 1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 2 artiklan b alakohdassa määriteltyä kuluttajan käsitettä on tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan yksinomaan luonnollisia henkilöitä.

Macken

Gulmann

Puissochet

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä marraskuuta 2001.

R. Grass

F. Macken

kirjaaja

kolmannen jaoston puheenjohtaja